

Letná sezóna 2016 vo Vysokých Tatrách.

Rubrika: vysoké tatry

Letná sezóna 2016 vo Vysokých Tatrách

Za správu Vysokých Tatier Rado Staruch, Peter „Helmut“ Köteleš

Tohtoročnú letnú sezónu ukončilo definitívne októbrové sneženie. Celú sezónu sa striedali periódy dobrého a horšieho počasia, takže na lezecké podmienky si stačilo počkať a vyraziť za lezením.

Správa Vysokých Tatier

Na vyhodnotení sezóny 2015 vznikla pod komisiou alpinizmu SHS JAMES správa oblasti Vysokých Tatier. Prvým krokom bolo vytvorenie doporučených pravidiel, ktoré vychádzajú z historického vývoja lezenia v Tatrách a určujú akým spôsobom by mali vznikajú nové, ako by sa malo postupovať pri výmene istení a doistovaní už existujúcich ciest. Podľa dostupných informácií boli na slovenskej strane Tatier odporúčané pravidla pri tvorbe nových ciest dodržiavané.

Hlavné aktivity Správy Vysokých Tatier v roku 2016 boli:

-K hodnotenie obtiažnosti cesty pridanie hodnotenia úrovne a kvality istení v ceste podľa vzoru alpskej hodnotiacej stupnice S resp. R 1-6.

symbol	popis
S1	Úroveň istení podobný ako na skalkách. Priemerná vzdialenosť medzi nitmi je 3-4 m. Potencionálny pád niekoľko metrov, pády sú bezpečné.
S2	Medzi nitmi je povinné lezenie. Maximálne riziko pádu je 10 metrov ale bez rizika úrazu.
S3	Medzi nitmi je stále povinné lezenie. Vzdialenosť medzi nitmi občas viac ako 5 metrov. Riziko dlhého pádu, nie veľmi nebezpečné.

symbol	popis
R1	Jednoduché zakladanie istení, stále kvalitné, bezpečné a v potrebnom počte. Krátke úseky povinného lezenia. Potencionálny pád niekoľko metrov, pády sú bezpečné.
R2	Zakladanie istení nie je jednoduché ale stále sú kvalitné a bezpečné aj malé veľkosti istení. Povinné lezenie je medzi istením. Potenciálny pád niekoľko metrov bez rizika.
R3	Zložité zakladanie istení v horšej spoľahlivosti a väčšej vzdialenosti a s povinným lezením. Potencionálne pády do 8 metrov, ale bez rizika.

S4	Veľké vzdialenosti medzi nitmi (viac ako 7 metrov) s povinným lezením. Pád môže byť nebezpečný.	R4	Zložité zakladanie istení občas zlej spoľahlivosti, ktoré môže vydržať iba krátke pády. Dlhé povinné lezenie. Potencionálne pády do 15 metrov s rizikom zranenia.
S5	Vzdialenosť nitov je viac ako 10 metrov s povinným lezením. Rizikové miesta pre potenciálny pád - miesto dopadu je polica alebo zem.	R5	Zložité zakladanie istení zlej spoľahlivosti vo veľkých vzdialenostiach. Istenie vydrží iba krátky pád. Dlhé povinné lezenie. Riziko dlhých nebezpečných pádov aj do štandu, resp. na zem.
S6	Nity vzdialené od kľúčového miesta aj 20 metrov, pri páde je riziko aj smrteľného pádu.	R6	Bezvýznamné istenie vo veľkej vzdialenosti nad kľúčovým miestom. Potencionálny pád môže byť smrteľný aj pre ističa (nespoľahlivý štand).

Konkrétny príklad: Ostrva – galéria: cesta Pavlín- Kráčalík, 5+ R2

-Spolupráca pri tvorbe a aktualizácii internetového sprievodcu <http://www.tatry.nfo.sk>.

- na našej webovej stránke james.sk je vytvorené okno tatry.james.sk, kde sú dostupné informácie o Tatrách a Správe vysokých Tatier

-Pri propagácii našej činnosti spolupracujeme s poľskou doménou tatry.przejscia.pl, kde sú dostupné informácie o lezeckých aktivitách z poľskej strany a databáza prelezov ciest vo Vysokých Tatrách.

-Začali sme s výmenou a dopĺňaním istení v existujúcich podľa dohodnutých pravidiel.

Čo sa vyliezlo?

Za začiatok by bolo potrebné zhodnotiť, koľko ciest sa za letnú sezónu vyliezlo. V oblasti, kde sa lezie množstvo ľahších ciest, je predpoklad, že je medzi lezcami obľúbená a prelezy ťažších ciest a prvovýstupy sú ozdobou lezeckej sezóny v oblasti. Zmapovať lezeckú činnosť vo Vysokých Tatrách v celom spektre letných lezeckých aktivít je nereálna úloha a ostáva nám lezeckú činnosť iba odhadovať z dostupných záznamov. V dobe internetu a rôznych lezeckých stránok je možné aspoň zo zapísaných prelezov si predstaviť, aká lezecká aktivita bola v letných Tatrách. K zhodnoteniu aktivít boli použité data z nasledujúcich lezeckých stránok:

climb.sk

Za letnú sezónu bolo na servere okolo 5500 záznamov prelezov ciest, po vyfiltrovaní ciest v Tatrách ostalo 89 záznamov, čo je iba 1,6 % záznamov. Priemerná obťažnosť ciest je okolo 6 stupňa a až 50 % záznamov bolo z oblasti Mengusovskej doliny.

lezec.cz

Aj na českej lezeckej stránke je niekoľko tisíc záznamov o prelezoch. Tatranských je 123 prelezov, priemerná obťažnosť je tiež okolo 6. stupňa.

przejscia.pl

Ide o poľskú lezeckú stránku špecializovanú na tatranské lezenie. Za letnú sezónu je 287 záznamov o prelezoch. Najviac zaznamenaných prelezov bolo na Mníchovi, nasleduje Ostrva. Priemerná obťažnosť bola okolo 5. stupňa.

Dolina Bielej vody Kežmarskej

V južnej stene Jastrabej veže bol vylezený 17. - 18. 6. Jozefom Krištoffym a Michalom Baďom prvovýstup *CORONA*, obťažnosť pri prvovýstupe 8, A3+. Línia ide v platni medzi cestami *Pochylého platňa* a *Jet Stream*. Počas leta prvovýstupcovia tvrdo pracovali na vylezení cesty voľne. V kľúčovej 2. dĺžke pre voľný prelez boli pridané iba 4 nity. Výsledkom ich snaženia bol 2. septembra PP prelez cesty j. Krištoffym. Obťažnosť je 11- (dĺžky za 8, 11- a 5 UIAA) RS4. Obťažnosťou 11- je to aktuálne najťažšia tatranská voľne lezená cesta, ktorej hodnota je ešte zvýraznená spôsobom prvovýstupu a veľmi odvážnym istením. Z prelezov je zaujímavý prelez *Diretisimy Pravej veže* 8+ na Kolovom štíte Michalom Coubalom, lezcom, ktorý spolu s bratom pred 30 rokmi preliezali voľne najťažšie technické cesty a vytvorili viacero významných prvovýstupov v Tatrách. Na Jastrabej veži Martin Krasňanský a Šimon Zentko preliezli PP štýlom *Amazóniu vertikál* za 9. Rado Staruch a Stano Filkor preliezli OS štýlom cestu *Pavúci idu do neba* za 8-/8.

Skalnatá dolina

Na Kežmarský štít z Cmitera spravili poliaci Pawel Ternowski a Marcin Dudek novú cestu *Lavý pilier* za 5+ (možno lezené skôr). Na stránke lezec.cz je zapísaný prelez odvážnej cesty na Kežmarskom štíte Total free jazz 8+ lezcami Filipom Zaoralom a Jánom Novákom. 15 – ročný Michal Mikušinec s Víťom Vyskočilom preliezli na Kežmarskom štíte *Pochylého platňu* za 8- a *Patagónske leto* 8- na Lomnickom štíte.

Malá studená dolina

V južnej stene Snehového hrbu spravili Peter Labuda a Vašo Snitka novú cestu *Druhá šanca* za 6+A2, 3. dĺžke je technický lezený úsek, ktorý odhadujú voľne za 7 až 7+. Po minuloročnom doplnení nitov v *PP variante*, voľne za 9+, pribudli prelezy od Maroša Červienku, Ondra Húserku a Šimona Zentka.

Veľká studená dolina, Velická dolina, Batizovská dolina

Na Čertovej veži JZ spravil 28. 8. Marek Pronobis cestu *Filarek Nornik* 4, A1. Na Kotlovom štíte M. Červienka a L. Michalák zopakovali odvážnu cestu Budhove oči za 7. Vlado Šuraba preliezol na Ostrom štíte *Ostrú realitu* 8-. Za povšimnutie stoja aktivity Mira Medveca, ktorý preliezol isteným sólom na Žltej veži, Javorovom štíte, Slavkovskej stráži a iných stenách počas leta 14 ciest obťažnosti do 7.

Zlomisková a Mengusovská dolina

Už tradične doliny, kde bola najväčšia lezecká aktivita. Maroš Červienka a Martin Varga spravili v JZ stene Východného Železného štítu cestu *Chamomilla* za 9- RS2 a 8.9. aj RP previezli. Vo východnej stene Ošarpancov Vilo Jakubec a Jirko Doubrava 7. 8. našli a vyliezli špárovú líniu *Šaman* za 8- A1 s istením R2, kde už boli zatiaľ neúspešné pokusy o voľný prelez. Poliaci Lukasz Bandrowski a Jendrek Myslinski spravili 31.8. na Koziu stráž cestu *TORP-u* za 6+/7-. Počas Jamesáckeho týždňa vznikla na Galérii Ostrvy cesta *Spoločná reč* za 8+ RS1 zásluhou Petr Rescha a Milo Šramotu a aj cesta *Hanina* za 7+ RS2 zásluhou Stana Filkora a Rada Starucha. Ondrej Bizub, Miro Hanečák a Matúš Šeština spravili v stene nad Lavou vežou Galérie Ostrvy cesty *Májová* za 7-, *Júnová* za 7 a *Júlová* za 5+, ktoré mali ihneď viacero opakovaní ale boli aj výhrady k kvalite istení a iným nejasnostiam. Na Prednej Ostrve Rado Staruch, Peter Kőteleš a Stano Filkor preliezlo voľne *Tatarková cestu*, skoby na štandoch vymenili za nity, doistili a doplnili variantom, aby bolo viac lezenia. Celkovo sú to 3 dĺžky s obťažnosťou 7+ RS2, poslednú dĺžku je možné liezť pôvodným smerom za 6, alebo variantom Jana Horvátha za 7+. Ďalej na Prednej Ostrve Rado Staruch dokončil cestu (2.dĺžku) *Skákal pes* za 8+ S2, ktorú preliezol PP Maroš Červienka. Z množstva prelezov na Ostrve patrí k najhodnotnejším prelez cesty *Strach zo života a smrti* 9+ 7.9. Jirkom Šváchom a Ondrom Tůmom (RP preliezol všetky dĺžky len Ondra Tuma), Lumír Fajkoš preliezol *Dies Irea* za 9, *Posledný súd* za 9, *Kororo* za 9-, *Strach zo života* 8, Richard Gelle a Ondro Zentko preliezli *Posledný súd* za 9 RP štýlom, *Dies Irea* za 9 ešte preliezli Šimon Zentko, Robo Luby štýlom OS, Martin Krasňanský štýlom RP, obľúbenú cestu *Kororo* za 9- preliezol Robo Luby OS štýlom, Vlado Šuraba a Peter Šofráňko štýlom flash.

Mlynická a Furkotská dolina

Aby neostala aj západná časť Vysokých Tatier bez prvovýstupu, Marek Pronobis v SV stene Ostrej spravil 9.8. prvovýstup *Ostrá 69* obťažnosti 4 A2. Ján Svrček a Z. Kabát pridali voľné prelezy ciest *Prostriedkom stena* (Kalafut) za 6+ na Veži pod Skokom a *Pilier Predného Soliska* (Jackovič, Skokan) za 6+/7-

Bielovodská dolina

Na Rumanovom štíte 28. - 29. 8. Michal Sabovčík, Martin Krasňanský a Šimon Zentko spravili prvovýstup *Superbitch*. Cesta začína *Diretkou* a v hornej časti sa napája do *Tatarkovej cesty*. Nových je 6 dĺžok a obťažnosť je 8. Na štandoch sú po 2 nity a v celej ceste sú 2 postupové nity. V Galérii Ganku 13.-14.9. spravili Ján Smoleň, Tomáš Stejskal a Jindřich Mandát spravili prvovýstup *BU-BU-BU* obťažnosti 9-, RS3/4. Medzi Lapinského komínom a Centrálnym kútom objavili 5 dĺžok kvalitnej skaly. Pri prvovýstupe použili 12 nitov. Pre opakovanie oboch ciest je predpoklad mať odvahu a vedieť využiť celú škálu istiacich prostriedkov.

Poľská strana Vysokých Tatier

Dolina Gašienicowa

Na Zadnom Koscielci vznikla nová cesta *Problemy przy Kasie*, obtížnosť 8, 3 dĺžky, v ceste je použitých 25 nitov. Prvý prelez cesty spravil Mariusz Harendarz.

Dolina Rybiego Potoku

Na Miništrantovi 26. 6. Olga Kosek, Darek Kałuża a Marcin Kotelnick preliezli novú cestu *Opętanie* obtížnosti 10. Cestu si pripravovali dlhšiu dobu a vytvorili previsnutú, vytrvalostnú líniu. Prvý ženský prelez má cesta *Filara Kazalnicy 9+*, 27. 8. cestu preliezli Gosia Grabska a Karolina Ośka, a 31.8. pokračovali v hodnotných prelezoch, na Mníchovi preliezli najväčšiu klasiku steny *Variant R* obtížnosti 8+/9-

Hlavný hrebeň Tatier

Hlavný hrebeň Tatier je viac ako 75 km dlhý s prevýšením 22 km. Kľúčovým úsekom je 26 km hrebeň Vysokých Tatier, kde sú koncentrované hlavné lezecké obtížnosti. Počas tohtoročného leta vieme o troch prestupoch hlavného hrebeňa poľskými lezcami. V dňoch 21. - 25. 7. Artur Paszczak a Adam Pieprzycki prešli celý hrebeň v smere východ – západ, teda od Belanských Tatier. Celková doba prechodu bola 106 hodín a 38 minút v nie optimálnych poveternostných podmienkach. Potom 25. 8. - 1. 9. prešiel hlavný hrebeň sólo Tadeusz Grzegorzewski v smere východ – západ. Tadeus si dal záležať na dôslednosti prechodu, z celkového počtu 236 vrcholov hlavného hrebeňa nevystúpil iba na 25 vrcholov. A nakoniec 23. 8. - 3. 9. prešla hrebeň Vysokých Tatier Goshia Grabowska, prechod začala sólo, následne sa k nej pridala Lukasz Maciejewski, s ktorým prechod dokončila.

Počas tohtoročnej letnej lezeckej sezóny Horská záchranná služba zasahovala pri záchrane horolezcov vo Vysokých Tatrách celkovo sedemkrát. Podľa údajov uverejnených na stránke HZS bol v Tatrách jeden smrteľný úraz horolezca v skalnej lavíne, štyrikrát zachraňovali horolezcov po úraze v lezeckom teréne a dvakrát pomáhali horolezcom, ktorí uviazli v lezeckom teréne. Tu by sme videli priestor a potrebu na užšiu spoluprácu pri výmene informácií medzi HZS a JAMES–om pre potreby evidencie lezeckých úrazov a hlavne analýzy ich príčin.

Zverejnené informácie sú zo stránok james.sk, tatry.nfo.sk, climb.sk, lezec.cz, przejscia.pl, wspinanie.pl, hzs.sk a od lezcov, ktorí zverejňovali svoje aktivity na hore uvedených stránkach alebo mi poskytli informácie o lezeckej činnosti v Tatrách. Vďaka patrí všetkým a obzvlášť Adamovi Śmiałkowskiemu.